

I. KONGRES LOGOPEDA HRVATSKE VARAŽDIN 21.-24. 9. 1994.

Varaždin je bio domaćin I. kongresa logopeda Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem. Kongres je održan pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Sabora Republike Hrvatske, Županije varaždinske i Gradskog poglavarstva Varaždin.

Glavna tema Kongresa bila je: Patologija govorne komunikacije s podtemama: Ratne ozljede i traume - problem rehabilitacije i Noviteti u logopedskoj dijagnostici i terapiji.

U svom radu logopedi tijesno surađuju s mnogim drugim stručnjacima, što je potvrdila i nazočnost fonetičara, fonijatarata, lingvista, fizijatarata, neurologa, pedoneurologa, otorinolaringologa, surdopedagoga, pedagoga i informatičara. U tijeku tri dana osim predavanja domaćih autora vrlo su zapažena bila i predavanja gostiju iz Njemačke - dr. T.R. von Stockert, dr. A. Weber, Švicarske - dr. M. Roth, Kine - dr. Jun Yang. Tema Kongresa izrazito je široka i zadire u sva područja patologije govora i jezika, uključujući najrazličitiju etiologiju. Uvodno izlaganje (prof. B. Brestovci) odnosilo se na izobrazbu logopeda u svijetu i u nas. Tako se davne 1900. počelo s izobrazbom logopeda u Mađarskoj, u bivšem SSSR-u 1918., Danskoj 1926., Nizozemskoj 1930., SAD-u 1937., Švicarskoj 1939., N. Zelandu 1924., V. Britaniji 1944. U Hrvatskoj je izobrazba logopeda počela 1962. g. Na temelju analize prikazanih podataka autor zaključuje da je obrazovanje logopeda u svijetu kao i u nas sveučilišnog karaktera i da ga treba osuvremeniti i spoznajama drugih znanosti.

Problem patologije glasa (afonije, disfonije, rinolalije) te rehabilitacija glasa, značajno je područje i pridaje mu se velika pozornost.

Rehabilitacija govora slušno oštećenih osoba uvelike ovisi o tehničkim karakteristikama slušnih aparata. Stoga je nekoliko radova bilo posvećeno tehničkim karakteristikama slušnog aparata i mogućnostima povećanja njegovih funkcija, uključujući i poteškoće koje to povećanje uzrokuje (dr. J. Yang Kina, ing. Z. Ribić Viennatone). Svjetski je trend razvoja slušnih aparata prijelaz na digitalno procesiranje signala.

Težnja je da se koristi velik broj kanala za procesiranje jer se drži da se tako može kompenzirati sluh u vrlo uskopajasnim frekvencijama.

Upozoreno je na važnost ranog otkrivanja govornih i jezičnih poremećaja i što ranijeg početka stimulacije i rehabilitacije jezika u djece s neurorizičnim čimbenicima. Dokazano je da usporen jezični razvoj utječe na sposobnost i napredovanje u učenju, te na psihološku i socijalnu prilagodbu. Sposobnost komunikacije u izravnoj je ovisnosti o jeziku (dr. M. Pospiš).

Na pojavnost govora i usvajanja jezičnih zakonitosti utječe se istodobnim podraživanjem audiovizuotaktilnih osjetila, i to pokret-govornom ritmikom, glazboterapijom, te kreativnim likovnim izražavanjem.

Afazije su posebno osjetljivo i opsežno područje. Narušenost ili potpun gubitak verbalne komunikacije i recepcije govora najteže pogađa bolesnikovu osobnost i njegovu socijalnu sredinu. U nas su danas brojne afazije uzrokovane ratnim ranjavanjem. Mahom su to mladi ljudi na početku svog životnog i radnog vijeka. Uz potporu i razumijevanje obitelji i terapeuta samomotivacija je presudna za ishod liječenja, a to je izuzetno naporan rad uz ponekad sporo vidljive rezultate. Prebrzo umirovljavanje bolesnika često rezultira njihovim prebrzim odustajanjem od daljnje logopedске terapije. Bez uspješne komunikacije bolesnik postaje depresivan i introvertiran, a nerijetko i gnjevan i agresivan spram najbliže okoline, što utječe na gomilanje psihosocijalnih problema.

Bolesti SZS-a ne štete ni starije ni radnosposobno stanovništvo. Osim tjelesne razaraju i psiholingvističku strukturu ličnosti. Za što bolji ishod terapije, koja je dugotrajna, od presudnog je značenja početi s višeosjetnim podraživanjem što ranije. Novost u terapiji afazičnih bolesnika je uporaba kompjutera koji "govore" - *digitalised speech*. Dr. M. Roth iz Švicarske autor je metoda MODAC (skraćena za MODality Activation). Naziv je izveden prema terminu koji potječe od Luise Lutz *Razumijevanje tišine* o afaziji (Heidelberg 1992.). U suradnji s K. Zecknerom, članom grupe Graz-Aus WEGE, izvorni je multimedijски kompjutorski program WEGE (*Putevi*) nastao u Konstanzu, a razvijao se dalje u NEW WAYS MODACT (1994.). Zahvaljujući novoj tehnologiji multimedijских kompjutera (MCP) *Pedagoški software s izlazom koji se može čuti*, izuzetnom brzinom širi se i koristi u terapiji afazičara. U izradi je hrvatska verzija tog programa.

EPAT je terapijski program rada s afazičarima koji imaju očuvanu verbalnu ekspresiju uredne artikulacije s nizom leksičko - jezičnih manjkavosti. Autor programa je dr. Theodor R. von Stockert iz Njemačke. Program rada temelji se na trima važnim elementima:

1. načelu deblokiranja očuvanih jezičnih funkcija
2. korespondiranju leksičke, sintaktičke i pragmatičke funkcije
3. otvorenom pristupu terapiji govora.

Slijedi prilagodba za naše govorno područje.

Narušenost tempa i ritma govorenja često je nepoznate etiologije, ali je problem, s kojim se osoba koja muca susreće, i te kako poznat i neugodan. Na pojavnost mucanja utječe i produženi strah kojemu su izložena djeca u područjima zahvaćenima ratom.

Reakcija na traumatsku ratnu situaciju uz regresiju u govoru uzrokuje emocionalne poremećaje, kognitivnu inhibiciju, distraktibilnu pažnju, hiperaktivnost ili promjene u ponašanju. U tim slučajevima uspješnost govorne rehabilitacije umnogome ovisi i o provedbi psihoterapije.

Jedna od uspješnih metoda rehabilitacije mucanja je VALMOND metoda, autora dr. D. Novosela. Autor kaže: *Budući da su emocije presudan faktor "rušenja" bazičnog fiziološkog koncepta i fiziološke ravnoteže unutar pojedinog i među više sustava, cijela koncepcija VALMOND programa nastoji kroz intenzivnu terapijsku dinamiku i vremenski kontinuitet te primjenom različitih postupaka (relaksacija, identifikacija patofiziološkog stanja) i autoregulacijskih tehnika (EMG-biofeedback) stvoriti normalne ili barem optimalne fiziološke uvjete u domeni vegetativne kontrole.*

Značajna pozornost posvećena je svladavanju poteškoća pri usvajanju čitanja i pisanja. U okviru navedenog problema predstavljena je važnost usvajanja kognitivnih sposobnosti (auditivno i vizualno pamćenje) kao bitne spona pri uspostavljanju funkcije čitanja i pisanja, te uspješnosti učenja u cjelini.

Sve vrijeme Kongresa vladalo je veliko zanimanje sudionika (oko 150) za izložene sadržaje. Demonstracije spomenutih metoda trajale su do kasnih večernjih sati. Stručno zadovoljstvo zbog novih spoznaja upotpunjeno je izuzetnim kulturnim događanjem. Predahnuli smo na svečanosti otvaranja 24. varaždinskih Baroknih večeri i na koncertu Zagrebačke filharmonije u Isusovačkoj crkvi. Slušali smo 1-3 suite J. S. Bacha pod ravnanjem Milana Horvata i soliste Renatu Penezić na flauti i Maria Penzara na čembalu. Organizatorima Kongresa najljepše pohvale.

Zvezdana Trifunović M., prof.

Od 4. do 9. rujna 1994. održana je u Budimpešti, glavnom gradu susjedne nam i prijateljske Mađarske, 6. regionalna konferencija udruženja Rehabilitation International. Ta organizacija okuplja više od 160 organizacija hendikepiranih osoba te organizacija za pomoć takvim osobama iz više od 90 zemalja. Razmatrana su gotovo sva pitanja u rehabilitaciji invalidnih osoba. Održavano je više paralelnih sesija na dvama mjestima, u prekrasnom novom Kongresnom centru u Budi i u hotelu Thermal na znamenitom Margitszigetu, otoku na Dunavu. Bilo je prilika za divne međuljudske kontakte i upoznavanje mnogih zanimljivosti. Značajno je da je kongresu bio nazočan i velik broj hendikepiranih osoba, kojima je sve, naravno, bilo prilagođeno. Društveni dio kongresa bio je također neobično bogat, a sudionici su imali prilike upoznati i bogat kulturni život mađarske metropole. Iz Hrvatske su sudjelovali dr. mr. sci. Miljenko Cvjetičanin, privatni fizijatar iz Zagreba i autor ovog prikaza.

Miroslav Horvat